

Gaan voor goud

Het aantal zeer zwakke scholen is de laatste twee jaar verdubbeld volgens de onderwijsinspectie. Maar verbetering van deze situatie is met het constateren van de feiten nog niet in zicht. Wellicht valt er wat te leren van manier waarop topsporters worden voorbereid op de Olympische Spelen.

Recente gegevens van de Onderwijsinspectie geven een zorgwekkend beeld van het aantal zeer zwakke scholen, namelijk bijna een verdubbeling in twee jaar tijd. In 2006 waren het er 82, in 2007 zelfs 155. Het enkel en alleen vaststellen van dit gegeven helpt geen enkele docent of school. Wellicht is het wel productief om de prestaties van topsporters onder de loupe te nemen en daar lering uit te trekken.

Olympische medailles worden niet zomaar gewonnen. Daar wordt spijkerhard jarenlang voor getraind, soms met de meest vernieuwende methoden en technieken, onder optimale omstandigheden en met begeleiding van een goede coach en ondersteunend team. In topsport is het voor iedereen duidelijk dat talent alleen niet voldoende is. Voor topprestaties moet het totale systeem rond de sporter of het team optimaal worden afgesteld vanuit een heldere visie en doelstellingen.

Verantwoordelijk

Het Instituut Service Management uit Leeuwarden, contractafdeling van Stenden Hogeschool, heeft in 2007 een model voor duurzame schoolontwikkeling ontworpen. De steeds veranderende samenleving vraagt om onderwijs dat in staat is met deze veranderingen mee te bewegen. Kennis voortgekomen uit de industriële revolutie, blijkt niet meer toereikend voor de wereld van morgen. Aansluitend bij ons statement *nu aan het werk met de kennis van morgen*, zijn we van mening dat het in het huidige onderwijs, samen met de scholen, anders kan. De huidige maatschappij



vraagt om mensen die zich verantwoordelijk voelen voor het grotere geheel. Dit maakt dat begrippen als duurzaamheid, waarden, zelfsturing en respect steeds belangrijker worden in het onderwijs. Wij zien duurzame schoolontwikkeling als het creëren van professionele, zelflerende schoolorganisaties; dit geldt voor zowel het primair als voortgezet onderwijs. Duurzame schoolontwikkeling kan worden beschreven met de metafoer van het bouwen van een huis.

Champions aren't made in gyms. Champions are made from something they have deep inside them - a desire, a dream, a vision. They have to have last-minute stamina, they have to be a little faster, they have to have the skill and the will. But the will must be stronger than the skill.

- Muhammad Ali -

Thuis

De visie en waarden van de school vormen de onmisbare basis waarop het huis gebouwd wordt. De vijf pijlers vormen de gereedschappen die ingezet kunnen worden om de bouw van het huis te realiseren.

Het huis wordt bewoond door professionals, leerlingen, ouders en de omgeving van de school. Op de zolder worden vaak de eerdere verworvenheden of kwaliteiten bewaard, die niet altijd optimaal benut worden omdat ze vergeten zijn of omdat ze eenvoudigweg niet meer herkend worden.

Gereedschappen

Bij de ontwikkeling van een topsporter is het goed eerst te kijken welke kwaliteiten hij of zij heeft. Wat goed is hoeft immers niet veranderd te worden. Vervolgens wordt er gewerkt aan mogelijke verbeteringen. Het zelfde geldt voor de duurzame ontwikkeling van een school. Ook daarbij gaan we uit van de krachten die binnen een schoolorganisatie aanwezig zijn.

Daarbij maken we gebruik van de volgende gereedschappen

1 Bewezen resultaat als uitgangspunt

“De punten moeten dáár op de i gezet worden, waar ze horen.”

- Johan Crujff

De prestaties van leerlingen worden beïnvloed door twaalf belangrijke factoren. Dat heeft de Amerikaan Marzano ontdekt bij zijn meta-analyse van 1200 onderwijsstudies naar de effecten van onderwijsverandering. Het gebruiken van de resultaten van deze meta-analyse vergroot de kans op een succesvolle duurzame ontwikkeling.

2 Gericht op de toekomst

“Een goed functionerende jeugdopleiding is van groot belang voor het ontwikkelen van een specifieke speelstijl van het eerste elftal.”

- Rinus Michels

Bij het realiseren van alle soorten veranderingen is het van belang het resultaat voor ogen te houden. Wij zijn van mening dat je daarvoor vooral de doelen concreet maakt en het proces goed moet inrichten en bewaken.



3 Pendelen tussen theorie en praktijk

Een goede coach blijft altijd nieuwsgierig. Je bent geneigd op zoek te gaan naar extra kennis. Je wilt graag leren van anderen en bent bereid te vernieuwen.”

- Joop Alberda

Bij de bouw van een huis is het van groot belang om een koppeling te maken tussen theorie, ervaring en praktijk. Door een dergelijke kennisconstructie krijgt het bouwproces betekenis.

4 Samenhang

“Succes bereik je alleen door een structurele aanpak.”

- Guus Hiddink

Bij het doorvoeren van veranderingen vormt het gedachtegoed van het systeemdenken de grondslag. Het ontwikkelen van één aspect heeft gevolgen voor andere zaken. Het is zaak om de hefboomen tot succes in de eigen onderwijssituatie te ontdekken.

5 Mobiliseren van de gemeenschap

“One man can be a crucial ingredient on a team, but one man cannot make a team.”

- Kareem Abdul-Jabbar, NBA Center

De school is onderdeel van een gemeenschap. Beiden beïnvloeden elkaar. Met aandacht voor en in dialoog met de omgeving kunnen veranderingen in het onderwijs daadwerkelijk tot stand komen.

Docentenambities

Topcoaches zijn het er dus over eens dat talent alleen niet voldoende is om tot topprestaties te komen. De hele omgeving, het hele systeem, inclusief de ouders, richt zich op de doelstellingen die vanuit een visie zijn geformuleerd. Daarna volgen hard trainen en scherp monitoren, om te zien of er vooruitgang wordt geboekt. Wedstrijden spelen is daarbij een keiharde noodzakelijke training, net zoals het lesgeven dat ook is.

Vragen die door scholen bij begeleidingsinstituten worden neergelegd, moeten zorgvuldig worden doorgelicht. Waarom moet er een cursus ‘omgaan met lastige leerlingen’ komen, of ‘iets over meervoudige intelligentie’? Interessant is te weten wat er leeft onder docenten, wat de vraag en visie achter deze vraag is, welke ambities leven er en welke stip wordt er aan de horizon gezet. Het gaat er daarbij niet alleen om de zwakke scholen sterker te maken, maar ook om de goed presterende scholen verder vooruit te helpen.

Scholen die zich verder willen ontwikkelen, kunnen een flinke vooruitgang boeken via het model voor duurzame schoolontwikkeling. Betrokkenheid is er veelal genoeg; hoe kan de school die adequaat inzetten om tot verbeteringen te komen? Hoe kunnen aanwezige kwaliteiten worden ingezet?

Goede sportprestaties ontstaan niet van vandaag op morgen. Ook het bouwen van een duurzame school vergt tijd. Op zo'n school kunnen professionals topprestaties leveren. En uiteindelijk profiteert het individuele kind in dit schoolontwikkelingsmodel van beter onderwijs.

“Het is noodzakelijk dat iedereen er is om het meeste uit zichzelf te halen, wat dat dan ook mag zijn.” Johan Crujff

Informatie: drs. Anton de Vries, Senior Consultant ISM en oud eredivisie volleyballer, a.g.a.de.vries@chn.nl